

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ความรู้ของภูมิปัญญาในระบบการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม ศึกษาการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม ศึกษาการเผยแพร่ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักวิชาการทางด้านศาสนาอิสลามและเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามและมีการถ่ายทอดนำความรู้ของภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามไปปฏิบัติรวมทั้งหมดจำนวน 15 ราย เป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ใช้การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์หาค่าอุปสรรค และใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบ

ผลการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. องค์ความรู้ของภูมิปัญญาในระบบการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ยุคคือ 1. ยุคของท่านศาสดานบีมุฮัมมัด 2. ยุคของนักวิชาการอิสลาม 3. ยุคสมัยปัจจุบัน

2. การประยุกต์ใช้การแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ 1. ด้วยาที่นำมารักษาโดยใช้ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามซึ่งด้วยาดังกล่าวนั้นเป็น ด้วยาสมนุไพรหรือสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ 2. วิธีการการรักษาของท่านศาสดาจะใช้วิธีการรักษาแบบง่าย ๆ โดยที่ท่านศาสดาจะเน้นถึงการป้องกันมากกว่าการรักษาโดยใช้สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติมารักษา เช่น สมุนไพร น้ำผึ้ง หรือแม้แต่การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ หรือการออกกำลังกายก็เป็นการรักษาโรค เช่น เดียวกัน 3. พิธีกรรม/เทคนิค/อุปกรณ์ในการรักษาที่ใช้ภูมิปัญญาการ

แพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม ท่านศาสตราจารย์ไม่มีพิธีกรรม เทคนิคหรืออุปกรณ์อะไรในการรักษาทางร่างกายส่วนใหญ่ แล้ว การรักษาทางด้านจิตใจจะใช้การอ่านบางบทจากคัมภีร์อัล – กรุอาน บทภาวนา และบทขอพรต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าซึ่งจะทำให้จิตใจของผู้ป่วยสงบและเกิดกำลังใจขึ้น เมื่อจิตใจดีก็ส่งผลให้ร่างกายก็ดีไปด้วย

3. การเผยแพร่ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม ได้แบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ

3.1 การเผยแพร่ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม โดยที่ท่านศาสตราจารย์ได้ทำการเผยแพร่ภูมิปัญญาให้กับสาวของท่าน โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน 1). พระวณะ (คำพูด)ของท่าน 2). การกระทำของท่าน 3). การยอมรับของท่าน

3.2 การเผยแพร่ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามในยุคสมัยของนักวิชาการอิสลาม หลังจากที่ท่านศาสตราจารย์ได้เสียชีวิตลง นักวิชาการอิสลามก็ได้นำเอาภูมิปัญญาการแพทย์ของท่านศาสตราจารย์วิเคราะห์ วิจัยจนกระทั่งทำให้การแพทย์ของอิสลามมีความเจริญรุดหน้า ในยุคนั้นได้มีนักวิชาการอิสลามที่มีชื่อเสียง คือ ท่านอิบนิซินาย และท่าน อิบนิกออยิม เป็นแพทย์ที่ยิ่งใหญ่ของอิสลาม

3.3 การเผยแพร่ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามในยุคสมัยปัจจุบัน ได้มีพัฒนาการถ่าย ทอดออกมาเป็นหลายรูปแบบ แต่ก็คงยังยึดถือหลักการถ่ายทอดที่ถูกต้องตามแนวทางของอิสลาม

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ

ต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลาม ให้เป็นแหล่งความรู้และถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อไป และจะต้องมีการวิจัยค้นคว้าในการพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามเพื่อมิให้ภูมิปัญญาการแพทย์ตามแนวศาสนาอิสลามสูญหายไปโดยไม่มีที่สานต่อ

This research comprises 3 objectives, i.e., 1.to study part of knowledge in wisdom derived from Islamic medical beliefs 2.to study the application of wisdom derived from Islamic medical beliefs and 3.to study the dissemination of wisdom derived from Islamic medical beliefs.

There are 3 target groups for this research and those groups are divided to 1. Islam scholar group, the persons who have knowledge in field of wisdom derived from Islamic medical beliefs. 2. a group with knowledge related to wisdom derived from Islamic medical beliefs. 3. a group with knowledge related wisdom derived from Islamic medical beliefs and instruction for using the knowledge. The amount of 15 cases have been performed and served as key-informants for in-depth interview to compile data: Information analysis is descriptive with logic and descriptive states lies. Data analysis is done with logical contest description with the help of descriptive statistics.

Findings of the study can be summarized as follows:

1. The body of knowledge can be divided into 3 eras: 1) Holy Prophet Muhammad era 2) Islam scholar era and 3) present era.

2. The application of wisdom derived from Islamic Medical Beliefs is divided in to 3 categories as below: 1) medicines for treatment are taking from herbal medicines or things in natures. 2) methods of treatment are simple, the prevention is emphasized more than treatment from Holy Prophet by using things in nature such as honey or even valuable nutrition and also the exercise is the method for treatment. 3) Ritual, technique and equipment for treatment using in wisdom

Derived from Islamic medical beliefs. There are no ritual, technique, equipments or whatever for body treatment but using mind treatment is from Holy Prophet from reading some episode of Al-kuraan, prayers episode and prayers episode to request for blessing from God which help patients calm-hearted to have and courage arose from fine of mind leading to good health.

3. The dissemination of wisdom derived from Islamic medical beliefs is divided to 3 eras as follows:

3.1 The dissemination of wisdom derived from Islamic medical beliefs. Holy Prophet disseminates knowledge through his disciple by 3 ways of 1) his speech , 2) his performance and 3) his acceptance.

3.2 The dissemination of wisdom derived from Islamic medical beliefs in Islam scholar era. after of holy prophet. Wisdom from medical of holy prophet is taken for analyzed and research until that made progress to Islam medical profession. Aib-niseeny and Aib-nikoyyim are the famous Islam scholars and the important doctors of Islam in that era.

3.3 The present dissemination is varied but still uphold the right way of dissemination following Islam.

Recommendations

emerged from this study are these should be-methods to develop this wisdom to serve the new generation effectively with proper research in order to perpetuate the Islamic medical wisdom forever.